

Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας το 2018

Προϋπόθεση για ευρεία και ισχυρή ανάπτυξη είναι η μεταστροφή του επενδυτικού κλίματος, η οικοδόμηση εμπιστοσύνης από το ελληνικό πολιτικό σύστημα ότι θα είναι φιλικό προς τους επενδυτές στον ορατό ορίζοντα, παρέχοντάς τους διαφανείς κανόνες, αποτελεσματική και επιτελική δημόσια διοίκηση και σταθερό φορολογικό πλαίσιο

Άρθρο του Νίκου Βέττα

Γενικού διευθυντή του IOBE

■ **ΤΟ 2017** φαίνεται πως κλείνει θετικά όσον αφορά τη δημοσιονομική ισορροπία, αλλά απογοητευτικά ως προς τον ρυθμό μεγέθυνσης. Μπορεί η ελληνική οικονομία να επιστρέφει σε θετικούς ρυθμούς, μετά τη στασιμότητα και τη μικρή οπισθοχώρηση των δύο προηγούμενων ετών, όμως η οικονομία μας κινείται αργότερα από σχεδόν όλες τις άλλες ευρωπαϊκές, τόσο τις ισχυρές όσο και τις περιφέρειες. Ο ρυθμός μεγέθυνσης για το έτος μάλλον θα είναι μόνο στο μισό από τον αρχικό στόχο που είχε τεθεί από την οικονομική πολιτική. Το 2018 θα είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό έτος, ένα ακόμη στην ταραχώδη περίοδο που διανύει η χώρα. Η λήξη του τρέχοντος προγράμματος μας φέρνει αντιμέτωπους με μια νέα πραγματικότητα, που κρύβει κινδύνους αλλά και ευκαιρίες. Την ίδια ώρα, η χώρα μας θα κλείνει σχεδόν μια δεκαετία ύφεσης, που στις κύριες πλευρές της οικονομίας, ειδικότερα σε όσες εξαρτώνται άμεσα από τις επενδύσεις, έλαβε τα χαρακτηριστικά πραγματικής καθίζησης. Κι όμως, μετά από τόσα χρόνια, ο τόνος στον οποίο εκφράζεται η κυρίαρχη πολιτική εξακολουθεί να εντείνει τις αβεβαιότητες και να μη δημιουργεί την απαραίτητη συναίνεση για τομές που θα εγγυηθούν μια μεσοπρόθεσμα σταθερή πορεία ανάπτυξης.

κρίση

Το τέλος της κρίσης δεν θα πλησιάζει όσο δεν επανέρχονται ισχυρά η εμπιστοσύνη και οι καταθέσεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Στον βαθμό που δεν θα εκδηλωθούν σημαντικές εκπλήξεις, η φετινή ανάκαμψη της οικονομίας θα συνεχιστεί -και σχετικά θα ενδυναμωθεί- από τη νέα χρονιά. Η κεντρική εκτίμηση είναι για μεγέθυνση σε πραγματικούς όρους από λίγο κάτω από 1,5% φέτος σε περίπου 2% για το χρόνο. Όσο η οικονομία απομακρύνεται από το καλοκαίρι του 2015, οι πληγές σταδιακά επουλώνονται. Υπάρχει ένα αξιοσημείωτο δυναμικό ανάπτυξης που, όπως και το 2014, εκδηλώνεται ευθέως ανάλογα με τη μείωση της αβεβαιότητας. Ο σημαντικότερος παράγοντας, όμως, σήμερα είναι το ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον, που τραβά την οικονομία προς τα πάνω, μέσω της ενίσχυσης του εισαγόμενου τουρισμού, της αυξημένης ζήτησης για εξαγωγές αγαθών, του χαμηλότερου κόστους χρήματος και της θετικής εικόνας στις αγορές ενέργειας. Η κεντρική αυτή πρόβλεψη, όμως, προϋποθέτει σταδιακή, έστω και μικρή, βελτίωση του επενδυτικού κλίματος. Και βέβαια, ακόμη και μια μεγέθυνση γύρω στο 2% υπολείπεται του επιπέδου που αφενός θα σηματοδοτεί την απομάκρυνση των κινδύνων για τους ενδιαφερόμενους επενδυτές και αφετέρου θα βελτιώσει ουσιαστικά την κατάσταση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που σήμερα κινούνται οριακά. Η ανεργία θα μειώνεται, αλλά με επιβραδυνόμενο ρυθμό. Σε σύγκριση με τον μέσο όρο των ευρωπαϊκών οικονομιών, η απόκλιση θα αυξάνεται αντί να μειώνεται.

Οι κίνδυνοι για την οικονομία

Βέβαια, το πιο ενδιαφέρον και κρίσιμο ερώτημα αφορά τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσει η οικονομία. Σε σχέση με το παρελθόν, ο πολιτικός κίνδυνος έχει υποχωρήσει, καθώς δεν υπάρχει πλέον ισχυρή δύναμη που να αντιμάχεται τη συμφωνία με τους εταίρους και τους δανειστές και να επιδιώκει αξιόπιστα την εκτροπή του προγράμματος. Όμως, μια όξυνση της πολιτικής αντιπαράθεσης και της αβεβαιότητας κάθε άλλο παρά μπορεί να αποκλείεται, με τρόπο που θα απομακρύνει τους μακροπρόθεσμους επενδυτές. Το βάρος των συσσωρευμένων ιδιωτικών χρεών και η καθυστέρηση στη στροφή του τραπεζικού συστήματος προς μια κανονική λειτουργία αποτελούν ασφαλώς το δεύτερο σημείο που απαιτεί εγρή-

γορη. Το τέλος της κρίσης δεν θα πλησιάζει όσο δεν επανέρχονται ισχυρά η εμπιστοσύνη και οι καταθέσεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η διεθνής οικονομία αποτελεί επίσης παράγοντα που μπορεί να μετατραπεί από θετικό σε αρνητικό μέσα στο επόμενο έτος - μια αναταραχή στις διεθνείς αγορές θα αποτελέσει σημαντικό ερωτηματικό για τη δυνατότητα χρηματοδότησης με βιώσιμους όρους μιας ελληνικής οικονομίας που δεν πρέπει να βρεθεί εκτεθειμένη και ευάλωτη.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, και καθώς πλησιάζουμε στο τέλος του τρίτου προγράμματος, θα πρέπει να δημιουργηθεί όχι μόνο ένα «μαξιλάρι» στη δημόσια χρηματοδότηση (με προκαταβολική συσσώρευση πόρων, όπως δρομολογείται), αλλά κυρίως ένα «μαξιλάρι» ανάπτυξης και αξιοπιστίας με επιτάχυνση των θεσμικών τομών. Το κέντρο του προβλήματος της οικονομίας μας εξακολουθεί να είναι η ιδιαίτερα ασθενής δυναμική των επενδύσεων και

Η λήξη του τρέχοντος προγράμματος μας φέρνει αντιμέτωπους με μια νέα πραγματικότητα, που κρύβει κινδύνους αλλά και ευκαιρίες

συνακόλουθα των εξαγωγών. Προϋπόθεση, λοιπόν, για ευρεία και ισχυρή ανάπτυξη είναι η μεταστροφή του επενδυτικού κλίματος, η οικοδόμηση εμπιστοσύνης από το ελληνικό πολιτικό σύστημα ότι θα είναι φιλικό προς τους επενδυτές στον ορατό ορίζοντα, παρέχοντάς τους διαφανείς κανόνες, αποτελεσματική και επιτελική δημόσια διοίκηση και σταθερό φορολογικό πλαίσιο. Σε μια τέτοια κατεύθυνση, η δυναμική της οικονομίας θα μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά και μέσα στο επόμενο έτος, καθαρά πάνω και από το 2%. Μια τέτοια εξέλιξη θα μπορεί να δρομολογήσει και πολλαπλά δευτερογενή θετικά αποτελέσματα, μέσω της διαδοχικής μείωσης των επιτοκίων. Όμως, αν παρερμηνευτούν οι βαθμοί ελευθερίας, ακόμη και η σημερινή ανάκαμψη κινδυνεύει να αποδειχθεί βραχύβια και εύθραυστη. Τότε το επόμενο έτος, όταν η οικονομία μας θα επιχειρεί να κινηθεί χωρίς την προστασία των μνημονίων, μπορεί να αποδειχθεί μια οδυνηρή οπισθοδρόμηση και όχι το πρώτο βήμα μια επιτυχημένης πορείας αύξησης των εισοδημάτων, αυτή τη φορά με βιώσιμο τρόπο.

